

КАРЛОВА В.В.,

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічної політики,
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського
національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID ID: 0000-0001-5945-2253
УДК 352.08

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

В умовах викликів і загроз ХХІ століття – нелінійності, кризовості, нестійкості, актуальним питанням є пошук нових шляхів вирішення проблеми спроможності інституту публічного управління відповідати на виклики та зміни суспільного розвитку. Ускладнення і наростання темпів змін, непередбачуваність подій і процесів стає очевидним фактом сучасної соціальної реальності. Зміни, які відбуваються у суспільстві, зумовлюють потребу у фахівцях із фундаментальною освітою, високим рівнем розвитку професійної компетентності, самостійності, здатних до саморозвитку та швидкої перекваліфікації. Вирішення сучасних проблем публічного управління в Україні в умовах суспільних змін вимагає високого рівня освіти і професійної компетентності не тільки лідерів вищої ланки, а й усіх посадових осіб системи публічної служби.

Аналіз існуючої системи підготовки державних службовців в Україні, що створювалася протягом кількох десятиліть, з усією очевидністю доводить необхідність її модернізації. Сьогодні на державній службі є виклики, які не можна залишати без уваги. За останні роки значно зросла інтенсивність роботи сучасних чиновників, суттєво збільшилися обсяги інформації, з якими їм доводиться працювати. Сучасні публічні службовці повинні добре розбиратися в законодавстві (знати всі нововведення і зміни), працювати з великою нормативною базою, враховувати складну систему публічного управління, брати участь одночасно в розробці і реалізації багатьох проектів, вміти працювати і приймати ефективні й результативні управлінські рішення в умовах нестійкості та невизначеності. Все це вимагає постійного оновлення знань, формування компетентностей, які необхідні для успішної роботи на посадах державної служби, служби в органах місцевого самоврядування, пов'язаних з формуванням та реалізацією політик у різних сферах та галузях.

Метою модернізації системи підготовки державних службовців в умовах суспільних змін, поряд з ліквідацією виявлених в процесі її функціонування слабких місць, має бути приведення її у відповідність до вимог часу. Це, насамперед, формування якісно нового типу службовців – з проєктним мисленням, здатних генерувати нові ідеї, виконувати аналітичні й експертні функції, залучати необхідні ресурси, розробляти і реалізовувати план дій для досягнення конкретного результату. Сьогодні необхідно підвищувати функціональність і результативність органів державного управління та органів місцевого самоврядування, впроваджувати реальні механізми мотивації публічних службовців.

Слід зазначити, що питання професійної підготовки і розвитку публічних службовців, забезпечення ефективності функціонування навчальних закладів, які входять до системи професійного розвитку персоналу в Україні набула важливого значення з прийняттям Закону України «Про державну службу» № 889-VIII від 10 грудня 2015 року [2], Закону України «Про освіту» № 2145- VIII від 9 вересня 2017 року [3], а також, на їх виконання, Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих держадміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 974-р від 1 грудня 2017 року [4]. Водночас, створена в нашій державі система професійної підготовки, підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування поки що не відповідає сучасним вимогам і пріоритетам розвитку публічної служби. Серед проблем професійної підготовки публічних службовців фахівці відзначають: невідповідність профілю

професійної службової діяльності професійної освіти значної частини публічних службовців; низька вмотивованість і слабкий зв'язок професійного розвитку і кар'єрного просування; недостатня зорієнтованість професійної освіти на професійні потреби; недостатність практико-зорієнтованих викладачів; застарілі методики викладання; неефективні форми і технології професійного розвитку керівників вищої ланки органів публічної влади [1, с. 72–73].

Підготовка конкурентоспроможних, адаптивних до сучасних змін не тільки на державному, але і на міждержавному (глобальному) рівнях, публічних службовців потребує впровадження нових підходів в підготовці управлінських кадрів в Україні. Для підготовки висококваліфікованих і практико-орієнтованих фахівців у сфері публічного управління важливим є впровадження сучасних освітніх технологій, зокрема:

- розробка випереджальних освітніх програм, навчально-методичних комплексів за напрямом підготовки «Публічне управління та адміністрування», спрямованих на підготовку фахівців, здатних до ефективного управління змінами в різних сферах життєдіяльності суспільства в умовах складності і невизначеності;

- до розробки і затвердження освітніх програм необхідним є залучення фахівців-практиків для визначення спеціальних компетенцій, якими повинен володіти службовець і переліку спеціальних дисциплін, в межах яких будуть формуватися відповідні компетенції, програми підготовки мають рецензуватися визнаними фахівцями-практиками органів публічного управління;

- при реалізації освітніх програм необхідним є залучення в навчальний процес фахівців-практиків органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою підвищення якості освіти випускників і передачі їм практичного досвіду;

- у змісті навчання особливе місце має займати оволодіння сучасними управлінськими технологіями, для чого необхідним є застосування активних методів навчання, зокрема розв'язання ситуаційних завдань, розроблення проєктів, проведення майстер-класів як досвідченими викладачами, так і практиками;

- підбір і відбір професорсько-викладацького складу з урахуванням вимог стратегічного, ситуаційного управління, їх спеціалізована підготовка.

Впровадження інноваційних підходів в професійну підготовку держслужбовців значною мірою залежить від рівня взаємодії навчальних закладів з органами влади, бізнес-структурами та інститутами громадянського суспільства. Канали такої взаємодії можуть бути різними: спільні дослідження і розробки, консультування, обмін персоналом, перехресна експертиза тощо. У зв'язку з цим стає все більш необхідним формування ефективної системи соціального партнерства навчальних закладів з органами влади, бізнес-структурами, інститутами громадянського суспільства, створення спільних комісій, робочих груп з запровадження інновацій в системі державного управління та місцевого самоврядування.

Модернізація професійної підготовки державних службовців сприятиме підвищенню рівня професіоналізму персоналу органів влади, їх здатності компетентно і відповідально виконувати управлінські функції, впроваджувати новітні управлінські технології, здійснювати професійну діяльність в умовах ризиків і викликів, які постійно постають перед нашою державою.

Список використаних джерел

1. Зелінський С. Е. Теоретико-методологічні засади комплексного оцінювання державних службовців : монографія / С. Е. Зелінський. Київ: НАДУ, 2018. 296 с.
2. Про державну службу : закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
3. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Про схвалення Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад : Розпорядження КМУ від 1 грудня 2017 р. № 974-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974-2017-%D1%80#Text>